

LÆR AT ANVENDE FORANDRINGSTEORI I EVALUERINGER

Læringsseminar på DES 2015

v. Runa Bjørn, Anne Mette Hansen, Niels
Matti Søndergaard og Dorte Stage Mølgaard

Program

Tidspunkt	Indhold
10.00-10.25	Velkomst og præsentation
10.25-10.55	Oplæg: Hvad er forandringsteori?
10.55-12.00	Gruppearbejde: Formuler og opstil en forandringsteori
12.00-12.30	Drøftelse af gruppearbejde i klyngerne
12.30-13.00	Oplæg: Målestoksforhold og virkende mekanismer
13.00-14.00	Frokost
14.00-14.30	Oplæg: Gør forandringsteorien klar til evaluering
14.30-15.30	Gruppearbejde: Kvalificer forandringsteorien – klar til evaluering
15.30-16.00	Drøftelse af gruppearbejdet i klyngerne
16.00-16.45	Oplæg og drøftelse: Værdien af forandringsteori og forskellige anvendelsesmuligheder
16.45-17.00	Opsamling/afrunding

Hvem bruger forandringsteori?

UNDERVISNINGS
MINISTERIET

PROFESSIONSHØJSKOLEN

METROPOL

European Union
European Structural
and Investment Funds

EGMONT
Fonden

AARHUS
KOMMUNE

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
DANIDA | INTERNATIONAL
DEVELOPMENT COOPERATION

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering

HVEM ER VI?

Præsentation

Runa Bjørn

des

CSU Center for Socialfaglig Udvikling

Anne Mette Hansen

AALBORG UNIVERSITET

CSU *Center for Socialfaglig Udvikling*

Niels Matti Søndergaard

KØBENHAVNS
UNIVERSITET

Dorte Stage Mølgaard

INTRODUKTION TIL FORANDRINGSTEORI

---

v. Dorte Stage Mølgaard, cand.scient.pol.

Kært barn har mange navne... - og kan anvendes i mange evalueringsmodeller

- Forandringsteori
- Logiske modeller
- Interventionslogik
- Indsatsteori
- Theory of change
- Logical framework approach (LFA)
- M.fl.
- Virkningsevaluering
- Teori-baseret evaluering
- Contribution analysis
- Logic framework approach
- ...men i praksis relevant i alle evalueringer, der forholder sig til effektspørgsmålet

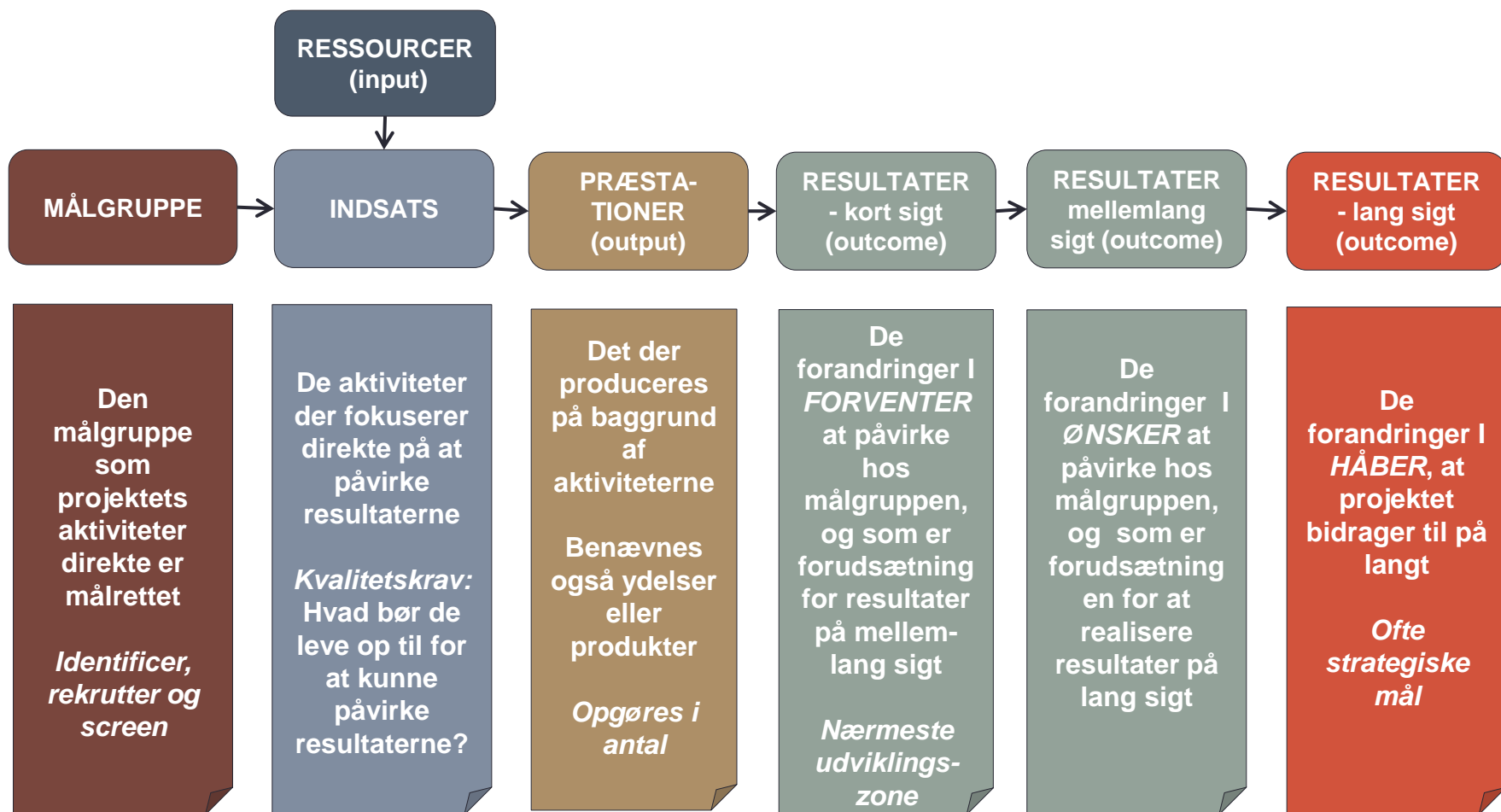
Hvad er en forandringsteori

- Udarbejdelse af en forandringsteori handler om at gøre det implicitte eksplicit...
  - Visualisering og/eller skriftlig fremstilling af den (implicitte) teori bag enhver indsats/projekt
  - Synliggørelse af hypoteserne om, hvorfor vi tror på, at en metode/indsats/program virker, og hvorfor det er velegnet til at nå bestemte mål.
- En historie, der fortæller:
  - Hvilke forandringer I ønsker at bidrage til?
  - Hvem I ønsker at skabe forandringerne for?
  - Hvordan I vil skabe forandringerne?
  - *Hvorfor* I antager, at jeres metode/indsats/program skaber de ønskede forandringer?

Styrken for evaluatører: sondring mellem implementerings- og teorifejl

	Effekten udebliver	Effekten forekommer
Indsatsen er implementeret	Teorifejl	Teorien bekræftet
Indsatsen er <i>ikke</i> implementeret	Implementeringsfejl	Teorifejl og/eller implementeringsfejl

Forandringsteoriens kerneelementer

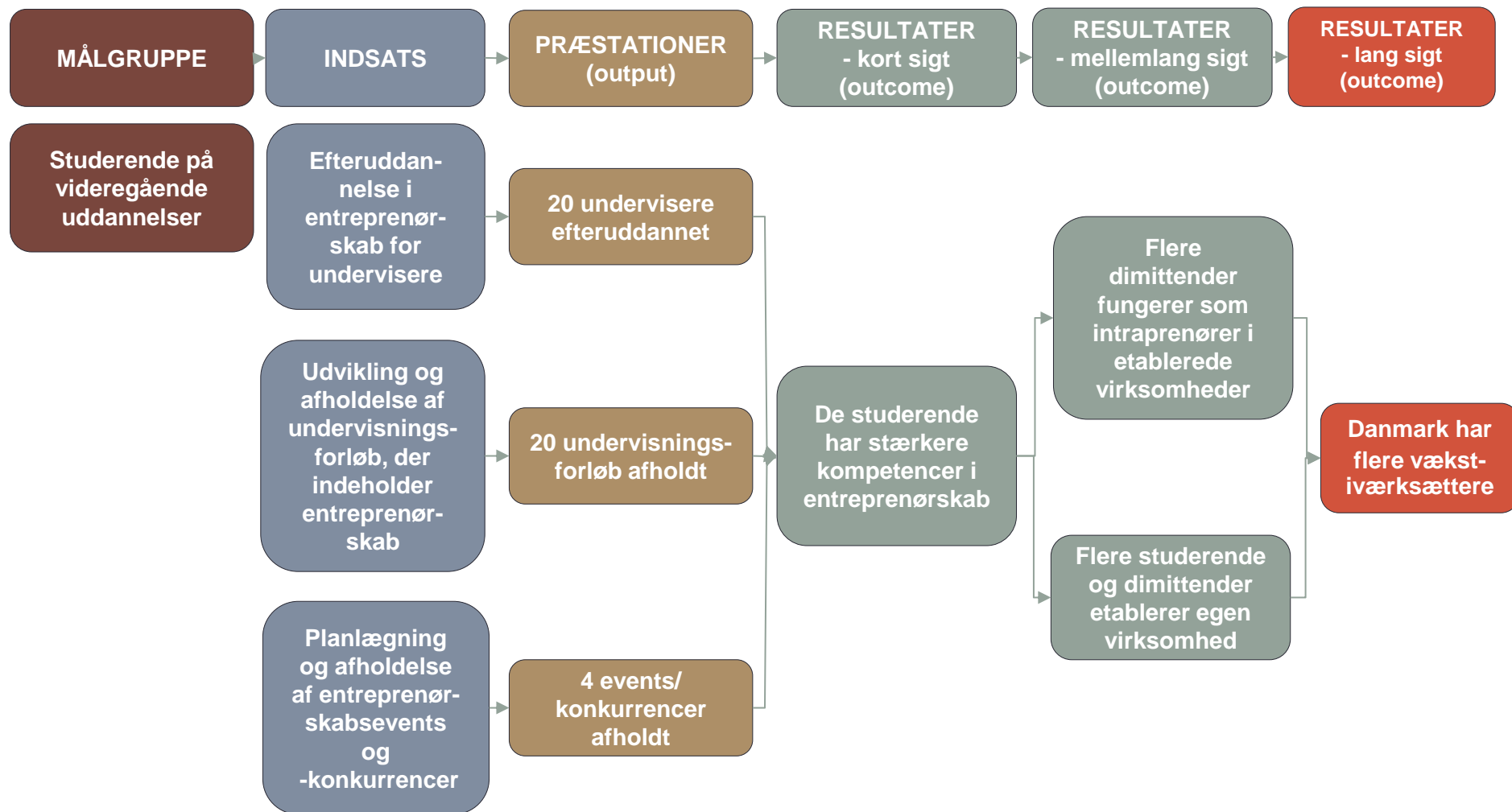
KONTEKST *Ydre eller indre forhold, der kan påvirke indsatsens succes*
Fx social, psykologisk og materiel opbakning, som målgruppen har brug for for at kunne deltage i indsatsen, samt fx lovgivning, (politiske) dagsordner, normer og faglige paradigmer

Output vs. outcome – produktivitet vs. effekter

”You budget for outputs, but manage for outcomes”

- Output (implementeringsfokus)
  - Fortæller mest noget om, hvor ”produktive” vi er, fremfor hvor virkningsfulde vi er (cost-effectiveness).
    - Opgøres i antal (fx leverancer, produkter, forløb mm.)
    - NB. Der er ikke nødvendigvis et en-til-en forhold mellem aktiviteter og output. Flere aktiviteter kan godt føre til ét output.
- Outcome (effektfokus)
  - Fortæller hvilken forskel, vi ønsker at gøre for en bestemt målgruppe (cost-benefit).
    - ... på kort sigt (vi **forventer**)
    - ... på mellemlang sigt (vi **ønsker**)
    - ... på lang sigt (vi **håber**)

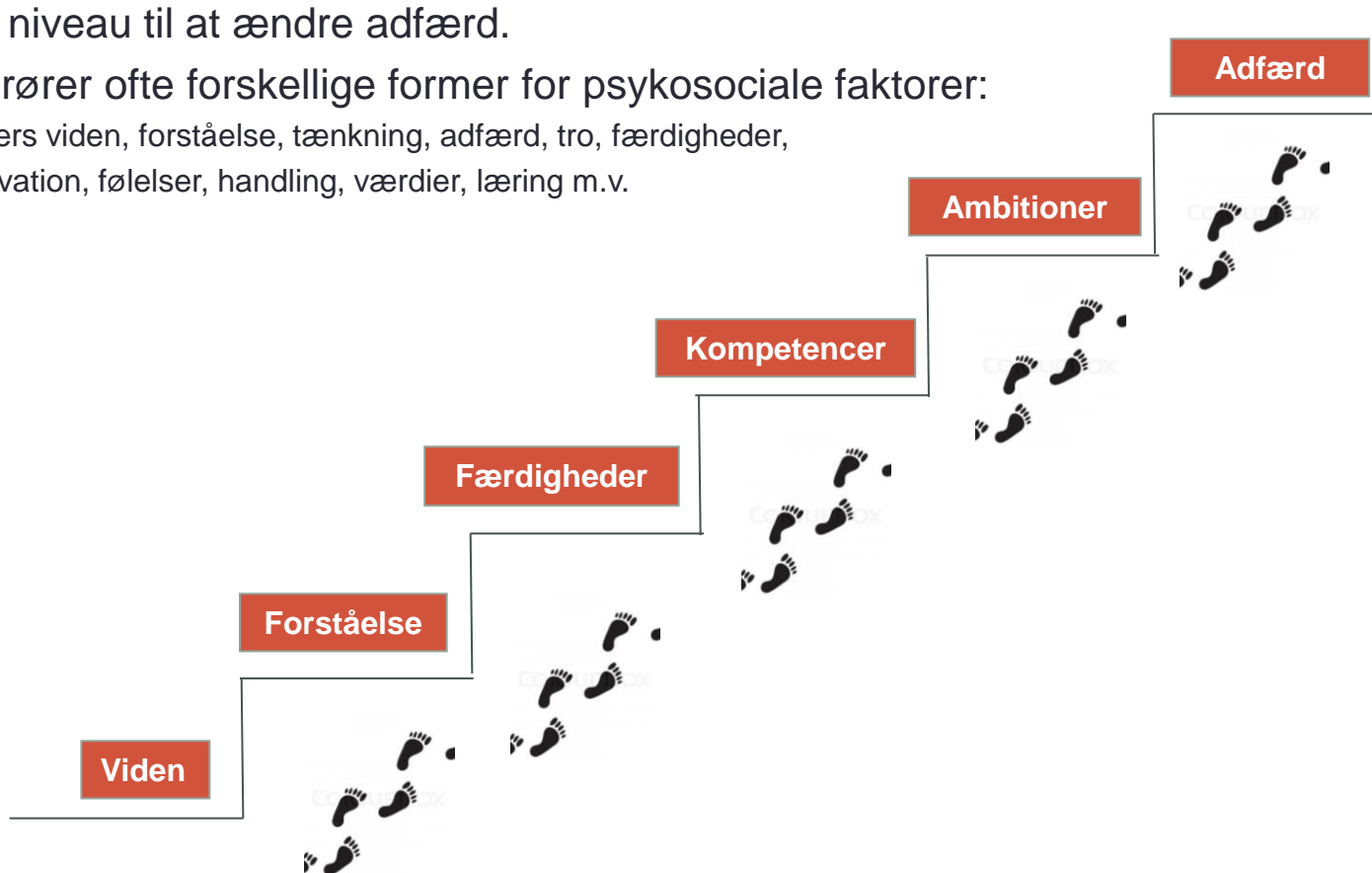
Eksempel

KONTEKST Ydre eller indre forhold, der kan påvirke indsatsens succes
Hæmmere: fx en "finanskrise" eller mangel på interesserede undervisere
Fremmere: fx lovkrav om entreprenørskab på videregående uddannelser

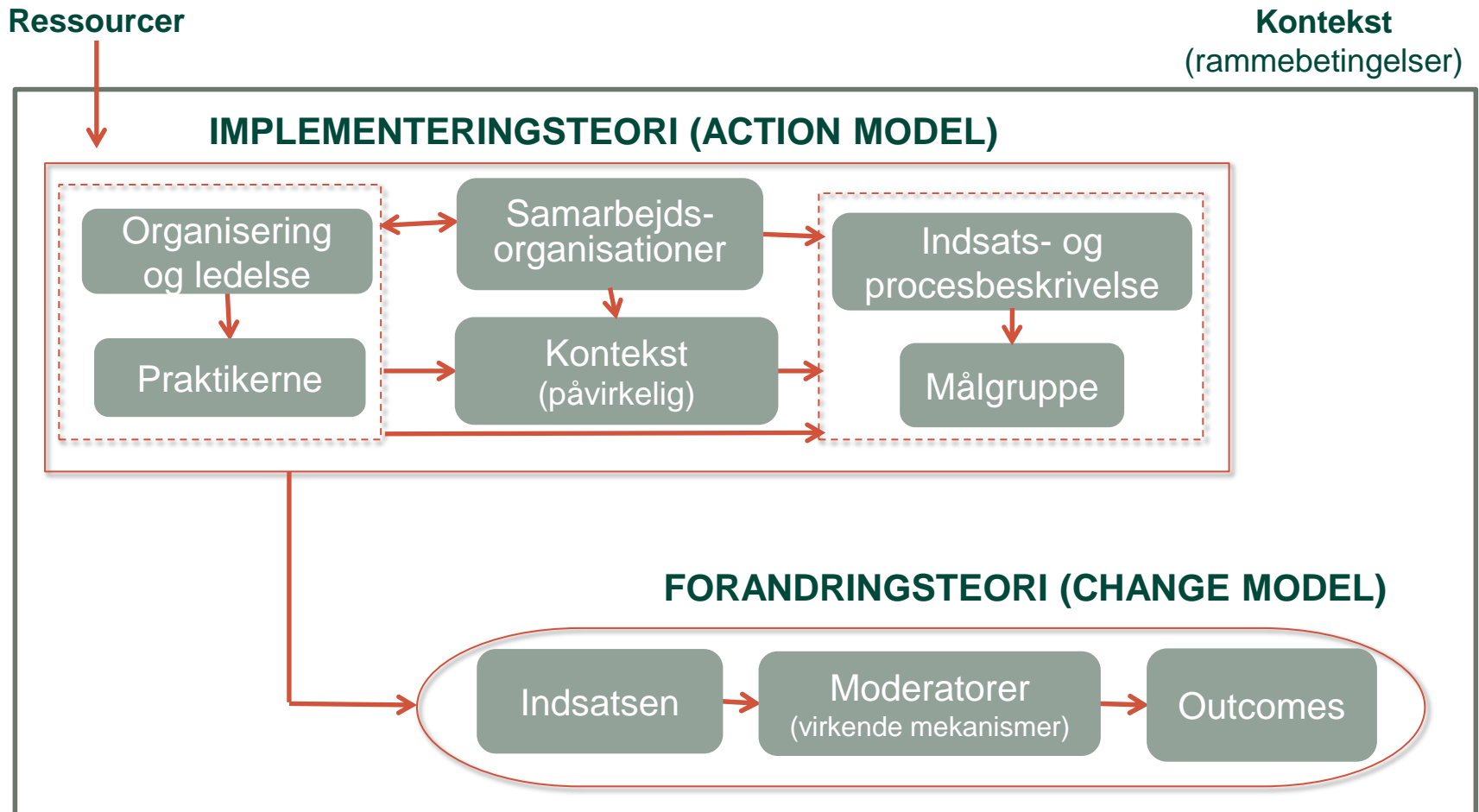
Fra viden til handling – trin på vejen (virkende mekanismer)

- De virkende mekanismer, der er mellem indsatsen og det ønskede slutresultat, vil ofte handle om menneskers valg og de sociale ressourcer, de har og/eller kan trække på.
- De handler om, hvad der får enten individer, en organisation, et samfund eller et politisk niveau til at ændre adfærd.
- De vedrører ofte forskellige former for psykosociale faktorer:
Menneskers viden, forståelse, tænkning, adfærd, tro, færdigheder, tillid, motivation, følelser, handling, værdier, læring m.v.

Samspil mellem implementerings- og forandringsteori

Tjekliste til den gode forandringsteori

- ✓ Beskriver forandringsteorien på en enkel og overskuelig måde den grundlæggende ide med indsatsen?
- ✓ Er de vigtigste elementer i forandringsteorien beskrevet konkret og præcist?
- ✓ Beskriver forandringsteorien, hvordan indsatsen forventes at føre til de ønskede mål?
- ✓ Er forandringsteorien velbegrundet, fx i eksisterende viden på området?
- ✓ Beskriver forandringsteorien det mest positive udfald af indsatsen?
- ✓ Er forandringsteorien sandsynlig?
- ✓ Kan forandringsteorien forstås af andre end jer selv?

Gruppearbejde: Formuler og opstil en forandringsteori

- Forandringsteorien kan opstilles både forfra og bagfra, men det vigtigste er først at gøre sig klart...:
  - A) Hvad er problemet?
  - B) Hvem er målgruppen? (både den primære og evt. indsatsgruppe)
    - ...herefter kan forandringsteorien formuleres
- Praktisk:
  - Hver gruppe tilhører en klynge, som kan trække på en af os.
    - Uddannelse: Niels
    - Social og beskæftigelse: Dorte
    - Sundhed: Runa
    - Økonomi: Anne Mette
  - Vi udpeger én af grupperne i klyngerne til at præsentere deres forandringsteori for resten af klyngen.
- Tidsrum:
  - Udarbejdelse – indtil kl. 12.00
  - Diskussion i klyngerne – fra kl. 12.00-12.30